

Handläggare
Davidsson Per
Sandmark Mats

Datum
2013-09-27

Diarienummer
KSN-2013-0984

Kommunstyrelsen

Remiss: Betänkandet Privata utförare - Kontroll och insyn SOU 2013:53

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att avge yttrande enligt **bilaga 1**

Ärendet

Finansdepartementet har till kommunen överlämnat rubricerade delbetänkande för yttrande senast den 11 oktober 2013. Utredningen, som antagit namnet Utredningen om en kommunallag för framtiden, har bl.a. haft i uppdrag att

- utreda förutsättningarna för att tydliggöra det kommunala ansvaret för ökad insyn i kommunala entreprenader och, om det bedöms lämpligt, lämna förslag till en generell reglering som ålägger kommunerna en skyldighet att tillförsäkra allmänheten sådan insyn,
- överväga behovet av en generell reglering som syftar till att ge medborgarna tillgång till information som behövs för att kunna välja utförare av kommunalt finansierad verksamhet,

Utredningen kan hämtas på Regeringens hemssida,

<http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/220274> Delbetänkandets sammanfattning återges i **bilaga 2**. En genomgång av författningsförslagen och utredningens kommentarer återges i **bilaga 3**.

Utredningen är vidare remitterad till bland annat 42 övriga kommuner och 8 landsting.

Remissbehandling

Delbetänkandet har remitterats till gatu- och samhällsmiljönämnden, barn- och ungdomsnämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, äldrenämnden och nämnden för hälsa och omsorg.

Gatu- och samhällsmiljönämnden anför att betänkandet i stort är bra. **Bilaga 4.**

Barn- och ungdomsnämnden (BUN) (**bilaga 5**) och utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden (UAN) (**bilaga 6**) tar upp samma frågeställningar. Nämnderna är positiva till att förslagen innebär att kommunerna får en tydligare roll. Nämnderna anser att utredningens förslag om tydligare insyn i fristående skolor bör förstärkas med en skyldighet för skolorna att delta i kommunens uppföljning..

BUN anser att förslaget att kommunfullmäktige ska upprätta ett program som innehåller mål och riktlinjer kring överlämnade av kommunala angelägenheter till privata utförare bör istället gälla kommunfullmäktige eller ansvariga nämnder. UAN tillstyrker däremot utredningens förslag.

BUN anser att någon i kommunallagen reglerad befogenhet för kommunstyrelsen att styra och samordna verksamheten i kommuner med beställar-utförarorganisation inte behövs. UAN å andra sidan framhåller att det är en förutsättning för att kommuner ska kunna hantera komplexa samhällsproblem på ett kostnadseffektivt sätt.

Avslutningsvis anför nämnderna att frågan om konkurrensneutralitet i en beställar-utförarorganisation inte bör regleras genom lagstiftning utan i spelregler som sätts upp i det program som kommunen har att anta.

Äldrenämnden (**bilaga 7**) och Nämnden för hälsa och omsorg (**bilaga 8**) tar upp samma frågeställningar. Merparten av de förslag som läggs fram överensstämmer med hur kommunen arbetar idag. Det är positivt att utredningen vill modernisera Kommunallagen så att den återspeglar det faktum att en högre grad av kommunal verksamhet är konkurrensutsatt än tidigare.

När det gäller förslaget att fullmäktige ska anta ett program för kommunala angelägenheter som överlämnas till privata utförare anför de föreslagna formuleringarna ”mål och riktlinjer” och för hög grad reglerar relationen mellan fullmäktige och ansvariga nämnder,

Den föreslagna skyldigheten att följa upp verksamheter bör kunna gälla såväl verksamheter som omfattas av Lagen om valfrihetssystem, LOV, som Lagen om offentlig upphandling, LOU. Det krav på information till brukare som föreslås lagstadgas bör även det gälla oavsett om tjänsten är upphandlad enligt LOV eller LOU.

Avslutningsvis noteras att utredningen använder begreppet ”privata utförare” som är olyckligt då det exkluderar utförare inom ideell sektor, stiftelser eller religiösa samfund.

Föredragning

Utredningen tar upp ett område som sedan länge varit föremål för diskussion, kommuners möjlighet till kontroll och insyn när verksamhet överlämnas till andra utförare.

Förslaget innebär att kommunens huvudmannaskap även för verksamhet som överlåtes åt andra utförare blir tydligare liksom ansvaret för uppföljning och kontroll av privata utförare. Vidare att allmänhetens insyn ska säkras i det verksamheter som överlåts.

I förslaget till yttrande föreslås Uppsala kommun instämna i de av utredaren lämnade förslagen.

Däremot ställer sig kommunen frågande inför utredningens förslag om uppföljning. Utredningen framför att fullmäktige ska formulera tydliga mål för privata utförare och även riktlinjer som ger ”tydliga kriterier.. för hur uppgiften ska utföras”. Det är inte rimligt att kommunfullmäktige i särskilda styrdokument fastställer detta enbart för verksamhet som lämnas till annan regi. Vidare är det rimligt att ansvarig nämnd i kommunen har att utfärda riktlinjer för hur uppgiften ska utföras som utgår från det av fullmäktige antagna dokumentet.

Det BUN och UAN framfört om friskolors skyldighet att medverka i kommunens uppföljning är inarbetade i yttrandet. Frågan om konkurrensneutralitet ska regleras i lagstiftning tas inte upp i förslaget till yttrande då bedömningen är att om det kan regleras på ett lämpligt sätt bör det ske på ett för riket gemensamt sätt.

Vad gäller BUNs invändningar mot utredningens resonemang att förtydliga kommunstyrelsens roll föreligger inget författningsförslag. Det är lämpligt att avvakta ett mer konkret förslag innan det kommenteras.

Slutligen framförs att lagstiftningen bör använda begreppet ”leverantör” istället för ”privat utförare”.

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Christoffer Nilsson
stabschef

Handläggare
Davidsson Per
Sandmark Mats

Datum
2013-09-27

Diarienummer
KSN-2013-0984

Finansdepartementet
Avdelningen för kommuner och statligt
ägande
Kommunenheten
103 33 Stockholm

Remiss: Betänkandet Privata utförare - Kontroll och insyn SOU 2013:53

Uppsala kommun välkomnar utredningen som tar upp ett område som sedan länge varit föremål för diskussion, kommuners möjlighet till kontroll och insyn när verksamhet överlämnas till andra utförare. Uppsala kommun instämmer i allt väsentligt till de av utredaren lämnade förslagen som i stor utsträckning bekräftar det sätt varpå kommunen idag arbetar.

Utredningen föreslår att kommunfullmäktige ska anta ett program för de kommunala angelägenheter som lämnas över till privata utförare. Det är viktigt att, som utredningen framför i avsnitt 9.5, regler skapas för hur allmänheten ska få insyn i verksamheterna.

Däremot ställer sig kommunen frågande inför utredningens förslag i avsnitt 5.3 om uppföljning. Utredningen framför att fullmäktige ska formulera tydliga mål för privata utförare och även riktlinjer som ger ”tydliga kriterier.. för hur uppgiften ska utföras”.

Enligt kommunens mening är det inte rimligt att kommunfullmäktige i särskilda styrdokument fastställer detta enbart för verksamhet som lämnas till annan regi. Kommunen ska ha samma ambitionsnivå för verksamheten, vare sig den bedrivs i egen och annan regi. Vidare är det rimligt att ansvarig nämnd i kommunen har att utfärda riktlinjer för hur uppgiften ska utföras som utgår från det av fullmäktige antagna dokumentet. Hur detaljerad styrningen ska vara på fullmäktige- respektive nämndnivå måste kunna avgöras av kommunen.

Uppsala kommun anser att kommunfullmäktige ska anta ett övergripande styrdokument för upphandlingsverksamheten som visar kommunens inriktning och som klargör att allmänheten ska ha rätt till insyn. Detta kan ta sig uttryck i policy och riktlinjer för upphandlingsverksamheten. För de olika områden som blir föremål för upphandling gäller den ambitionsnivå och de regler för uppföljning och kontroll som fastslagits i av kommunen antagna styrdokument för respektive verksamhetsområde.

Kommunen ser ingen anledning till att lagstiftaren ska föreskriva att ett program med mål och riktlinjer ska omprövas varje mandatperiod. Ett program ska omprövas när det finns saklig anledning till det, som t ex att lagstiftningen ändras, eller när den politiska inriktningen i kommunfullmäktige ändras efter ett val.

Fristående skolor har idag ingen skyldighet att delta i kommunens egna uppföljningar av skolan. Utredningen tar upp skolornas skyldighet att medverka till insyn men tar inte upp uppföljning. Någon vägledning till var gränsen går mellan insyn och uppföljningen ges inte. Kommunen anser att utredningens förslag om tydligare insyn i fristående skolor bör förstärkas med en skyldighet för skolorna att delta i kommunens uppföljning. Det ger kommunen ett heltäckande underlag för sin information till medborgarna inför skolval och för den ersättning kommunen ger till friskolorna.

Kommunen instämmer i förslaget om information till brukarna. Då detta redan finns i lagen om valfrihetssystem är det viktigt att bestämmelserna utformas så att samma krav gäller oavsett om verksamheten överläts enligt LOV eller LOU.

Den alltmer utvecklade uppföljning som kommunerna bedriver aktualiserar att gränsdragningen mellan den uppföljningen i och statens tillsyn tydliggörs. De övergripande principerna för ansvarsfördelningen mellan stat och kommun bör vara oförändrade. En fråga att närmare belysa gäller statens behov av tillsyn över kommunernas uppföljningsverksamhet.

Kommunen avstyrker slutligen utformningen av den föreslagna 3 kap. 18 c § kommunallagen (1991:900) ("KL") och menar att man ska använda sig av det inarbetade begreppet leverantör; ett begrepp som redan används i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling och som avser samma sak (jfr 2 kap. 11 § nämnda lag).

De föreslagna 3 kap. 19 – 19 a §§ KL kan lämpligen skrivas som en paragraf enligt följande:

19 § När vården av en kommunal angelägenhet överlämnats till en leverantör ska kommunen respektive landstinget

- 1.kontrollera och följa upp verksamheten,*
- 2.genom avtal tillförsäkra sig information som möjliggör att allmänheten får en skäligen insyn i verksamheten.*

Kommunstyrelsen

Fredrik Ahlstedt
Ordförande

Astrid Anker
Sekreterare

Sammanfattning

Allt fler privata utförare i kommunal verksamhet

Andelen kommunal verksamhet som utförs av privata utförare har vuxit allt mer under senare år. Utredningen anser att kommunallagen behöver moderniseras för att bättre återspegla detta förhållande. Utredningen föreslår att begreppet kommunala entreprenader i kommunallagen ska ersättas med begreppet privat utförare. En privat utförare definieras som en juridisk person eller en enskild individ som har hand om vården av en kommunal angelägenhet. Med en privat utförare avses inte kommunala företag.

Tydliggör det kommunala huvudmannskapet

Det är viktigt att det på ett tydligare sätt framgår att kommuner och landsting har kvar sitt huvudmannskap även om en verksamhet lämnas över till en privat utförare. Utredningen föreslår därför att det i kommunallagen, hälso- och sjukvårdslagen, socialtjänstlagen, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och tandvårdslagen ska tydliggöras att kommuner och landsting bibehåller sitt huvudmannskap i denna situation. Syftet med den föreslagna lagändringen är i första hand ett klarläggande av vad som redan följer av gällande rätt. Lagändringen syftar till att tydliggöra det övergripande ansvaret som kvarstår för kommuner och landsting när en kommunal angelägenhet lämnas över till någon annan. Kommunen eller landstinget bestämmer om verksamhetens mål, inriktning, omfattning och kvalitet när den utförs av en privat utförare. Den privata utföraren tillhandahåller en kommunal tjänst och kommunen eller landstinget behåller det övergripande ansvaret på samma sätt som när den bedriver verksamheten i egen regi. Lagändringen är inte avsedd att innebära någon förändring av principerna för fördelning av ansvar mellan kommunen och den privata utföraren ur ett skadeståndsrättsligt eller straffrättsligt perspektiv.

Tydligare ansvar för uppföljning och kontroll av privata utförare

Det behövs, enligt utredningens bedömning, ett mer strategiskt förhållningsätt när kommuner och landsting lämnar över verksamhet till privata utförare. Oavsett om syftet främst är att bidra till ökad valfrihet eller att öka effektiviteten i tjänsterna till medborgarna krävs att kommuner och landsting noggrant i förväg har analyserat vilka mål och riktlinjer som ska gälla för den upphandlade verksamheten och hur uppföljningen ska göras. Utredningen föreslår att det ska vara en uttrycklig skyldighet för kommuner och landsting att kontrollera och följa upp verksamhet som bedrivs av privata utförare. Vidare ska det vara en skyldighet för fullmäktige att anta ett program med övergripande mål och riktlinjer för de kommunala angelägenheter som lämnas över till privata utförare. I programmet ska också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer samt övriga föreskrifter på området ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses. Programmet ska omprövas varje mandatperiod. Att fullmäktige ska anta mål innebär att varje kommun och landsting måste formulera tydliga mål för sina privata utförare utifrån exempelvis effektivitets- och kvalitetssynpunkt. I kravet att anta riktlinjer ligger att tydliga kriterier behövs för hur uppgiften ska utföras för att uppnå de mål som fullmäktige angivit.

Privata utförare kan finnas inom många områden varför det kan vara svårt att i ett enda dokument utforma riktlinjer för samtliga former av upphandling. Det kan därför vara lämpligt att besluta om olika mål och riktlinjer för olika verksamhetsområden. I vad mån dessa ska antas i form av separata delar av ett program eller i ett samlat dokument är dock något som bör avgöras utifrån lokala förutsättningar.

Gränsdragningen mellan statlig tillsyn och kommunalt ansvar

I utredningens direktiv ingår att tydliggöra gränsdragningen mellan den statliga tillsynen och kommuners och landstings ansvar för uppföljning av verksamhet som bedrivs av privata utförare. Utredningen konstaterar att den statliga tillsynsmyndighetens ansvar samt kommunernas och landstingens ansvar som huvudman på hälso- och sjukvårdens samt socialtjänstens område delvis överlappar varandra. Det saknas dock skäl att ändra de övergripande principerna för fördelning av ansvar. Enligt utredningens bedömning har kommuner och landsting ett ansvar att kontrollera att även verksamhet som bedrivs av privata utförare uppfyller kraven i olika föreskrifter. Samtidigt har också tillsynsmyndigheten ett ansvar att granska att de privata utförarnas verksamhet uppfyller de krav och mål som framgår av lagar och andra föreskrifter samt beslut som meddelats med stöd av sådana föreskrifter.

När det gäller skolans område är huvudmannens ansvar för den utbildning som bedrivs vid deras skolor tydligt reglerat i skollagen. Även de olika tillsynsmyndigheternas ansvarsområden är tydligt reglerade i skollagen. Kommunerna har inte något överlappande ansvar som huvudman i förhållande till den statliga tillsynen, eftersom kommunerna inte är huvudmän för verksamheten vid de fristående skolorna.

I kommunens ansvar som huvudman innefattas dock ett ansvar som inte åligger de enskilda som driver fristående skolor. Kommunen ska se till att barn, ungdomar och vuxna i kommunen som har rätt till utbildning enligt skollagen erbjuds utbildning i de olika skolformerna.

Kommunens ansvar att erbjuda utbildning till elever i kommunen innebär också ett ansvar för kommunen att ha en viss beredskap när det gäller att tillhandahålla elevplatser i de kommunala skolorna.

Insyn i fristående och internationella skolor

Bestämmelserna om den kommunala insynen i de fristående skolorna har funnits sedan 1990-talet. De tyngsta skälen till att införa insynsbestämmelserna var dels att kommunerna behövde insyn i de fristående skolornas ekonomi för att kunna besluta om bidragsbeloppet, dels att kommunerna behövde insyn i de fristående skolornas verksamhet eftersom de var skyldiga att delta i den uppföljning och utvärdering som kommunen gjorde av sitt eget skolväsende. Genom ändringar i skollagen är dessa skäl inte längre aktuella för de fristående skolorna. Insynsbestämmelserna upplevs numera som otydliga i fråga om vilken funktion de är tänkta att fylla. Utredningen har därför fått i uppdrag att klargöra vad skollagens bestämmelser om kommuners rätt till insyn i enskild verksamhet innebär för kommunerna och vid behov föreslå förtydligande.

Utredningen föreslår att kommunerna ska ha fortsatt insyn i de fristående skolorna och de internationella skolorna för att kunna fullgöra sina skyldigheter enligt skollagen och för att tillgodose allmänhetens behov av insyn, t.ex. vid skolval. Möjlighet att välja skola förutsätter exempelvis tillgång till god och neutral information till elever och vårdnadshavare om fristående såväl som kommunala skolor. Annan information om den fristående eller internationella skolans verksamhet som allmänheten kan vara intresserad av är uppgifter om dess personal och dess kompetens och utbildningsnivå. Liksom i dag ska insynsrätten inte omfatta insyn i de ekonomiska förhållandena i de fristående skolorna. Däremot när det gäller internationella skolor kan kommunen fortfarande ha ett behov av att ha insyn i t.ex. skolornas ekonomiska förhållanden för att kunna göra en rättvis bedömning av skolans bidragsbehov.

Bättre information till brukarna

I dag har medborgarna i stor utsträckning möjlighet att välja mellan olika utförare av kommunala tjänster. Det gäller exempelvis när kommuner och landsting beslutat om att den enskilde ska få välja utförare av hemtjänst eller välja mellan olika kommunala vårdboenden. För att den enskilde ska kunna göra ett bra val krävs att denne har tillgång till bra information. Detta är lika viktigt oavsett vad som ska väljas.

Det finns bestämmelser om information till brukare, patienter eller enskilda i vissa speciallagar, bl.a. lagen om valfrihetssystem, LOV, men ingen generell informationsbestämmelse i kommunallagen. Utredningen anser att det ur ett medborgarperspektiv är viktigt att regleringen av kommunernas och landstingens informationsskyldighet är heltäckande och enhetlig. Om kommunen eller landstinget på annat sätt än genom krav i speciallagar erbjuder sina medborgare val av utförare finns inget krav på att information ska lämnas över huvud taget. Det kan t.ex. vara fallet när kommunen eller landstinget upphandlat tjänster enligt lagen om offentlig upphandling, LOU, och val får ske mellan verksamhet i egen regi och LOU-upphandlad verksamhet. Det kan också vara fallet när ett landsting träffat överenskommelse med ett annat landsting om att dess invånare kan söka vård i det andra landstinget. Det framstår mot denna bakgrund som naturligt att kommunallagen generellt reglerar hur information ska lämnas till brukarna av en kommunal verksamhet i de fall de enskilda erbjuds ett val mellan olika utförare.

Utredningen föreslår därför en ny bestämmelse i kommunallagen som innebär att när enskilda kan välja endast en särskild utförare av den kommunala nämndens tjänster ska nämnden lämna information om samtliga utförare. Sådan information ska vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig. Förslaget omfattar endast de situationer när den enskilde har möjlighet att välja mellan olika alternativa utförare och det endast är möjligt att välja ett alternativ. Nämnden ska inte vara tvungen att informera om exempelvis bibliotek, sporthallar, simhallar, teatrar. När det gäller valfrihetssystem enligt LOV är det fortfarande informationsbestämmelsen i LOV som är tillämplig för den upphandlande myndigheten. I LOV ska det införas en hänvisning till kommunallagens bestämmelse om hur informationen ska utformas. Utredningen föreslår vidare att kommunen ska informera vårdnadshavare

och elever om utbildningen i förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola som elever i kommunen erbjuds, oavsett om det avser en kommunal eller fristående skola. I skollagen ska det införas en hänvisning till kommunallagens bestämmelse om hur informationen ska utformas.

Stärk allmänhetens insyn

Kommuner och landsting ska i dag beakta intresset av att tillgodose allmänhetens intresse av insyn i kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. Utredningen kan konstatera att det av undersökningar framgår att det varierar kraftigt mellan olika kommuner och landsting i vad mån de tillförsäkrar allmänheten insyn i kommunal verksamhet som bedrivs av privata utförare. Utredningen anser att det ur ett medborgarperspektiv är mycket viktigt att säkerställa att allmänheten tillförsäkras insyn i den skattefinansierade kommunala verksamhet som bedrivs av privata utförare. Allmänhetens möjligheter till insyn ska tas till vara oberoende av hur kommunen eller landstinget väljer att organisera sin verksamhet. Det ska inte endast vara en målsättning för en kommun eller ett landsting att tillförsäkra information som gör det möjligt för allmänheten att få insyn i hur angelägenheten utförs. Det ska tvärtom vara ett krav vid varje upphandling som rör överlämnande av vården av kommunala angelägenheter.

Utredningen föreslår därför att det i kommunallagen uttryckligen anges att om en kommun eller ett landsting sluter ett avtal med en privat utförare ska kommunen respektive landstinget genom avtalet tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten skälig insyn i den verksamhet som lämnas över. Hur allmänhetens insyn ska tillgodoses ska anges i det program med mål och riktlinjer för de kommunala angelägenheter som lämnas över till privata utförare. Vad insynen ska omfatta blir beroende på vilken angelägenhet som avses. Enligt utredningens uppfattning bör det dock normalt ställas krav på att uppgifter om exempelvis personalen och dess kompetens, utbildningsnivå och kapacitet ska kunna lämnas ut. Däremot anser utredningen inte att det ska vara möjligt att få ut uppgifter om bl.a. ekonomisk redovisning på enhetsnivå från en privat utförare.

Fullmäktige bör vidare se till att kommunala företag ger allmänheten skälig insyn. Hur omfattande insynen ska vara beror på om det är ett hel- eller delägt företag.

Den fria kommunala nämndorganisationen

Utredningen har utvärderat den fria kommunala nämndorganisation som infördes i 1991 års kommunallag. Utredningens bedömning är att den fria kommunala nämndorganisationen har bidragit till en mångfald av organisatoriska lösningar i kommuner och landsting, samtidigt som den kan ha bidragit till att minska antalet förtroendevalda.

Utredningen anser att förutsättningarna för att använda en beställar-utförarorganisation bör regleras på ett tydligare sätt i kommunallagen. Det bör också övervägas om kommunstyrelsens rättsliga befogenheter i förhållande till andra nämnder behöver tydliggöras i kommunallagen.

Konsekvenser och ikraftträdande

Förslagen bedöms vara godtagbara i förhållande till den grundlagsfästa kommunala självstyrelsen. Den vidgade skyldigheten att ge brukarinformation och kravet på ökad insyn i privata utförare bedöms medföra begränsade administrativa kostnader.

Ändringen i kommunallagen och LOV som rör kommunernas och landstingens samt de upphandlande myndigheternas informationsskyldighet ska träda i kraft den 1 juli 2015. Övriga lagändringar ska träda i kraft den 1 januari 2015.

Sammanfattning av förslagen

Bilaga 3

(Lagtextförslagen har markerats med kursiv stil. Kommentarererna är utredningens egna)

3 kap.16 § kommunallagen ("KL")

Kommuner och landsting får efter beslut av fullmäktige lämna över vården av en kommunal angelägenhet till en *juridisk person* eller en enskild individ. *Kommunen respektive landstinget behåller sitt huvudmannaskap om inte annat är särskilt föreskrivet. Om det i lag eller förordning anges att angelägenheten ska bedrivas av en kommunal nämnd eller om den innefattar myndighetsutövning får den dock inte överlämnas med stöd av denna bestämmelse.*

Kommentar: Förändringen är endast språklig och innebär ingen ändring i sak

Kommunala bolag

3 kap. 16 a § KL

Med ett helägt kommunalt bolag avses ett aktiebolag där kommunen eller landstinget direkt eller indirekt innehar samtliga aktier. Med ett delägt kommunalt bolag avses ett aktiebolag eller handelsbolag där kommunen eller landstinget bestämmer tillsammans med någon annan.

Kommentar: Paragrafen, som är ny, innehåller en definition av dels ett helägt kommunalt bolag, dels ett delägt kommunalt bolag. Detta innebär ingen ändring i sak.

3 kap. 17 § KL

Om en kommun eller ett landsting med stöd av 16 § lämnar över vården av en kommunal angelägenhet till ett *helägt kommunalt bolag*, ska fullmäktige

1. fastställa det kommunala ändamålet med verksamheten,
2. se till att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen,
3. utse samtliga styrelseledamöter,
4. se till att det anges i bolagsordningen att fullmäktige får ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas,
5. utse minst en lekmannarevisor, och
6. se till att bolaget ger allmänheten skälig insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare.

Fullmäktige ska också utse minst en lekmannarevisor i aktiebolag där kommunen eller landstinget direkt eller indirekt innehar samtliga aktier.

Första stycket tillämpas också när kommunen ensam eller landstinget ensamt bildar en stiftelse för en kommunal angelägenhet. Det som anges om bolagsordningen i första stycket ska i stället avse stiftelseförordnandet eller stiftelseurkunden. Fullmäktige ska även utse minst en revisor i en sådan stiftelse. Till lekmannarevisor i aktiebolaget eller revisor i stiftelsen ska fullmäktige utse någon av de revisorer som enligt 9 kap. 1 § valts för granskning av styrelsen och övriga nämnders verksamhet.

Kommentar: Fullmäktige ska enligt p. 6 se till att kommunala företag ger allmänheten *skälig* insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till leverantörer. I hel- och delägda bolag kan kommunen genom ändringar i bolagsordningen eller genom ägardirektiv se till att bolaget ger allmänheten insyn. Det är enligt utredningen viktigt att redan i avtalet mellan det kommunala företaget och den privata utföraren regleras vilken information som den privata utföraren ska lämna ut, på motsvarande sätt som när avtalet ingås direkt med kommunen. Exakt hur långt insynen bör sträcka sig blir något som får bedömas i varje enskilt fall. Frågan om insyn ska på samma sätt som i den kommunala förvaltningen bedömas utifrån vilka uppgifter som skulle varit offentliga om verksamheten bedrivits i egen regi av företaget. I begreppet *skälig* ligger att det vid avtalets utformning och tecknande ska göras en avvägning mellan å ena sidan den privata utförarens intressen av exempelvis skydd för affärsmässiga förhållanden och å andra sidan allmänhetens intresse av hur verksamheten utförs. Frågan om insyn måste på samma sätt som i den kommunala förvaltningen bedömas utifrån vilka uppgifter som skulle varit offentliga om verksamheten bedrivits i egen regi av bolaget.

Privata utförare

3 kap. 18 c § KL

Med en privat utförare avses en juridisk person eller en enskild individ som har hand om vården av en kommunal angelägenhet enligt 16 §. Med en privat utförare avses inte ett hel- eller delägt kommunalt bolag och inte heller en sådan stiftelse eller förening som avses i 18 b §.

Kommentar: Begreppet kommunala entreprenader i lagen ersätts med begreppet privat utförare. Detta begrepp tydliggör enligt utredningens mening att det handlar om en helt privat aktör utan kommunalt ägande som utför en kommunal angelägenhet åt kommunen eller landstinget.

3 kap. 19 § KL

När vården av en kommunal angelägenhet har lämnats över till en privat utförare ska kommunen respektive landstinget kontrollera och följa upp verksamheten.

Kommentar: Ändringen i paragrafen innebär att kommuner och landsting ska kontrollera och följa upp verksamhet som lämnats över till en leverantör. Syftet med ändringen är att kommuner och landsting inte bara, som idag, ska tillförsäkra sig *en möjlighet* att följa upp och kontrollera leverantörer, utan också *vidta faktiska åtgärder* för uppföljning och kontroll.

3 kap. 19a § KL

Om en kommun eller ett landsting sluter avtal med en privat utförare ska kommunen respektive landstinget genom avtalet tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten skäligen insyn i den verksamhet som lämnas över.

Kommentar: Ändringen i paragrafen innebär att om vården av en kommunal angelägenhet lämnas över till en leverantör ska kommunen genom avtalet med leverantören tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten skäligen insyn i denna verksamhet. Exempel på information som kan bli aktuell att tillförsäkra sig är uppgifter om personalen och dess kompetens, utbildningsnivå och kapacitet, liksom information om antalet anställda, antalet anställda omräknat till heltid, personalkontinuitet, brukarundersökningar och leverantörens organisation och eventuella underleverantörer.

3 kap. 19 b § KL

Fullmäktige ska anta ett program med mål och riktlinjer för de kommunala angelägenheter som lämnas över till privata utförare.

I programmet ska också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer samt övriga föreskrifter på området ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses.

Programmet ska omprövas varje mandatperiod.

Kommentar: Det är övergripande mål och riktlinjer utifrån exempelvis effektivitets- och kvalitets-synpunkter som fullmäktige ska anta i programmet. Leverantörer kan finnas inom många områden varför det kan vara svårt att i ett enda dokument utforma riktlinjer för samtliga former av upphandling. I kravet att anta riktlinjer ligger att ange tydliga kriterier för hur uppgiften ska utföras för att uppnå de mål som fullmäktige angivit. Kommunen eller landstinget får självt besluta om programmet ska omfattas alla kommunala verksamheter eller om det ska vara olika program för de olika verksamhetsområdena.

Information till enskilda

6 kap. 8 a § KL

När enskilda kan välja endast en särskild utförare av nämndens tjänster ska nämnden lämna information om samtliga utförare.

Sådan information ska vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig.

Kommentar: Bestämmelsen är tillämplig vid upphandlade tjänster enligt LOU då den enskilde får välja mellan en leverantör eller en kommunal tjänst. Bestämmelsen är även tillämplig om den enskilde får välja mellan enbart olika kommunala tjänster. Bestämmelsen avser inte den situationen när nämnden inrättat ett valfrihetssystem enligt lagen om valfrihetssystem ("LOV") eftersom 9 kap. 1 § LOV i sådant fall är tillämplig.

"Saklig" innebär att informationen ska vara konkurrensneutral.

"Relevant" och "jämförbar" kan t.ex. innebära att den enskilde får information om vilka tjänster leverantörerna tillhandahåller, information om personalen och dess kompetens, utbildningsnivå och kapacitet, språkkunskaper samt antalet anställda och antalet anställda omräknat till heltid. Vidare bör

den enskilde få information om leverantörens verksamhetsmål och speciella inriktningar, personalkontinuitet samt resultat av brukarundersökningar.

”Lättförståelig” innebär att informationen måste utformas utifrån de behov som den enskilde har. Det kan således behövas både skriftlig och muntlig information, information på andra språk och information anpassad till olika former av funktionsnedsättning.

”Lättillgänglig” innebär bl.a. att information ska finnas tillgänglig på ett lätt och enkelt sätt på bl.a. kommunernas webbplatser. Enligt utredningen är det bästa sättet att sprida och göra informationen lättillgänglig för de enskilda att publicera den sammanställda informationen på kommunernas egna webbplatser.

I informationsskyldigheten ingår också att tillhandahålla information om villkor för omval och hur omvalet går till, t.ex. uppsägningstider och vart den enskilde ska vända sig för att göra ett omval.

Den föreslagna informationsskyldigheten ska inom alla områden i princip motsvara den som i dag gäller enligt LOV. På det sättet blir kommunernas informationsskyldighet heltäckande och enhetlig och inte beroende på vilken av dessa lagar som i det aktuella fallet reglerar kommunens informationskyldighet.

29 kap. 19 § skollagen

Kommunen ska informera *vårdnadshavare och elever om utbildning i förskolor, förskoleklasser, grundskolor, grundsärskolor, fritidshem, gymnasieskolor och gymnasiesärskolor samt sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. och som erbjuds elever i kommunen. Informationen ska lämnas i enlighet med vad som anges i 6 kap. 8 a § andra stycket kommunallagen (1991:900).*

Kommentar: Utredningen anser att det finns ett behov av att få information om utbildningar i förskoleklasser, grundskolor och gymnasieskolor m.fl. skolformer på kommunal nivå. Ska det vara lätt att göra olika skolval krävs det att det finns samlad information om alla de utbildningar som erbjuds av och i en kommun. Utredningen föreslår därför att varje kommun ska informera om samtliga utbildningar och sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. och som erbjuds eleverna i kommunen. Sådan information bör också omfatta de utbildningar som kommunen inte är huvudman för utan som enskilda driver. För att kommunen ska kunna informera krävs att de enskilda som driver fristående skolor och annan enskild verksamhet inom ramen för skollagen lämnar de uppgifter som krävs för att kommunen ska kunna sammanställa information om utbildningarna och omsorgen.

Handläggare
Kulma Tuija
Rinander Barbro

Datum
2013-09-03

Diarienummer
GSN-2013-1667

UPPSALA KOMMUNSTYRELSE	
Ink.	2013 -09- 04
Diarienumr.	GSN-2013-0984
	00 Afdbil. 4

Kommunstyrelsen

Yttrande över Finansdepartementets betänkande Privata utförare - kontroll och insyn SOU 2013:53, KSN-2013-0984

Gatu- och samhällsmiljönämnden anser att betänkandet i stort är bra. Nämnden anser att det är positivt att det ansvar som kommunen redan har för uppföljning av privata utförare, förtydligas. En lagreglering av uppföljningen kan innebära ökad administration men de ekonomiska konsekvenserna för nämnden bedöms som ringa eftersom ansvaret redan åligger nämnden.

Gatu- och samhällsmiljönämnden

Stefan Hanna
Ordförande

Inger Tjäder
Sekreterare

Handläggare
Eriksson Håkan
Lindqvist Johan

Datum
2013-08-29

Diarienummer
BUN-2013-1225

Kommunstyrelsen

UPPSALA KOMMUNSTYRELSE	
Ink.	2013-09-05
Diarienummer	KS-2013-0984
	05 Arkbil. 5

**Remiss: Betänkandet *Privata utförare – kontroll och insyn* (SOU 2013:53).
Ert dnr KS-2013-0984**

Barn- och ungdomsnämnden har tagit del av utredningens delbetänkande och har nedan synpunkter att anföra.

Positivt med ökad tydlighet kring kommunens roll

Utredningen vill förtydliga kommunens roll som huvudman inom de flesta av de områden kommunen finansierar. *Nämnden anser* att detta är positivt ur såväl ett medborgarperspektiv som ett utförarperspektiv.

Positivt med ökat informationsansvar inom pedagogisk verksamhet

Utredningen vill tydliggöra kommunens ansvar för att informera medborgarna om vilka utförare de kan välja mellan. Förändringar föreslås för både kommunallagen och skollagen. *Nämnden anser* att kommunen därigenom får en tydligare roll i att underlätta för sina medborgare att välja mellan utförare.

Utredningens argument för tydligare insyn bör leda till skyldighet för privata utförare att delta i uppföljning

Utredningen menar att fristående skolor bör vara skyldiga att medverka till insyn. Kommunen får på så sätt ett heltäckande underlag för att informera medborgarna inför skolval och för att planera för tillräckligt antal elevplatser. Fristående skolor har dock inte någon skyldighet att delta i kommunens egna uppföljningar av skolan. Utredningen ger ingen vägledning kring var gränsen mellan insyn och uppföljning går. Nämnden har praktiska erfarenheter av att fristående skolor har avstått från att delta i kommungemensamma elevenkäter. Detta är enligt nämnden negativt både för medborgarnas möjlighet att jämföra skolor och kommunens utvärdering av de ersättningsmodeller som används för skolan.

Nämnden anser att utredningens argument för varför fristående skolor ska vara skyldiga att medverka till insyn bör användas för att återinföra skyldigheten för fristående skolor att medverka i kommunens egen uppföljning. På så sätt ges kommunen ett heltäckande underlag både för att fullgöra sin informationsskyldighet till medborgare om samtliga utförare och sina ersättningsmodeller.

Viktigt med spelregler, men kommunen bör själv få bestämma formerna för dem

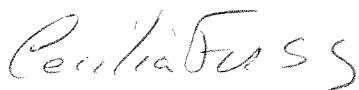
Utredningen föreslår att kommunfullmäktige ska bli skyldig att upprätta ett program som innehåller mål och riktlinjer kring överlämnande av kommunala angelägenheter till privata utförare. *Nämnden anser* att det istället bör vara kommunfullmäktige eller de nämnder/styrelser som kommunfullmäktige uppdrar till att bestämma var hur mål och riktlinjer för privata utförare bör utformas.

Om regler kring beställar-utförarorganisationer

Utredningen föreslår att kommunallagen anpassas för att underlätta för beställar-utförarorganisationer, exempelvis genom att kommunstyrelsen ges ökade befogenheter att styra och samordna verksamheten samt lösa tvister mellan nämnder. *Nämnden anser* att styrelsen redan har ett samordningsuppdrag genom att den enligt 6 kap. 1 § kommunallagen har i uppdrag att leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter. Nämnden menar att det bör vara upp till varje kommun att själv bestämma hur långtgående kommunstyrelsens samordning bör vara i förhållande till varje nämnds suveränitet.

Utredningen menar att det finns skäl att närmare reglera hur konkurrensneutralitet ska uppnås i en beställar-utförarorganisation. *Nämnden anser* att betydelsen av konkurrensneutralitet gäller för alla områden där kommunen har ansvaret som huvudman, oavsett om kommunen har en beställar-utförarorganisation eller någon annan organisationsform. Risken för att självkostnadsprincipen ger kommunen konkurrensnedvridande fördelar i samband med upphandling bör enligt nämndens mening inte hanteras genom lagstiftning. Hur detta ska hanteras bör istället bli föremål för de spelregler kommunen sätter upp för utförare inom respektive välfärdsområde.

Barn- och ungdomsnämnden

Cecilia Forss
Ordförande

Kerstin Sundqvist
Sekreterare

Plats och tid Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad, Viking Grace, klockan 15.00-16.00

Beslutande Cecilia Forss (M), ordförande
Malin Sjöberg Högrell (FP), 1:e vice ordf
Gustaf Almkvist (M)
Hélène Brodin Rheindorf (M)
Anna-Lena Ettemo (FP)
Ulla Johansson (KD)
Helen Sverkel (S)
Peter Lööv Roos (MP)
Tarja Onegård (MP)
Karolin Lundström (V)
Ersättare:

Övriga deltagande Helena Norgren, uppdragschef samt tjänstemän för föredragning av sina respektive ärenden

Utses att justera Karolin Lundström (V)

Justeringens plats och tid Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad, Stationsgatan 12, 2013-09-03

Underskrifter Sekreterare Kerstin Sundqvist Paragrafer 161-178
Kerstin Sundqvist
Ordförande Cecilia Forss
Cecilia Forss
Justerande Karolin Lundström
Karolin Lundström**ANSLAG/BEVIS**

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ Barn- och ungdomsnämnden

Sammanträdesdatum 2013-08-29

Datum för

anslags uppsättande 2013-09-05

Datum för anslags

nedtagande

2013-09-27

Besvärstiden utgår

2013-09-26

Förvaringsplats för protokollet Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad

Underskrift Kerstin Sundqvist
Kerstin Sundqvist, sekreterare

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Kerstin Sundqvist

§ 167

Remiss - Betänkandet Privata utförare – kontroll och insyn (SOU 2013:53). Dnr BUN-2013-1225

Beslut

att som svar på remiss: Betänkandet Privata utförare – kontroll och insyn (SOU 2013:53) till kommunstyrelsen avge upprättat förslag till yttrande.

Ärendet

I ärendet föreligger kontorets förslag 2013-08-19 till beslut.

I betänkandet analyseras hur kommuner ska kunna stärka sin kontroll och insyn när kommunal verksamhet bedrivs av privata utförare.

Betänkandet utgår från ett medborgarperspektiv genom att de ger kommunen en uttryckligare roll som huvudman. Nämnden anser att utredningens ambitioner att öka enhetligheten mellan välfärdsområden tydliggör kommunens ansvar inför medborgarna för den välfärd kommunen finansierar, oavsett vem som utför den.

...

Justerandes sign

KL

KS

Utdragsbestyrkande

Handläggare
Lindqvist Johan
Eriksson Håkan

Datum
2013-09-04

Diarienummer
UAN-2013-0410

Kommunstyrelsen dnr KSN-2013-0984

Remiss: Betänkandet Privata utförare – kontroll och insyn (SOU 2013:53)

Utbildning- och arbetsmarknadsnämnden har tagit del av utredningens delbetänkande och har nedan synpunkter att anföra.

Positivt med ökad tydlighet kring kommunens roll

Nämnden ser positivt att på utredningens förslag som ger kommunen en roll i förhållande till privata utförare som är tydligare och mer enhetlig mellan välfärdsområden. Betänkandet utgår från ett medborgarperspektiv genom att de ger kommunen en uttryckligare roll som huvudman. Kommunen ses som ansvarig inför medborgarna för vad utförarna av kommunalt finansierad verksamhet presterar, oavsett om utföraren är kommunal eller privat. För att kommunen ska kunna fullgöra denna uppgift behöver kommunen godkänna/upphandla, kontrollera, följa upp, kräva åtgärder vid brister och informera medborgarna om alla utförare oavsett driftform. *Nämnden anser* att utredningens ambitioner att öka enhetligheten mellan politikområden tydliggör kommunens ansvar inför medborgarna för den välfärd kommunen finansierar, oavsett vem som utför den.

Positivt med ökat informationsansvar inom pedagogisk verksamhet

Utredningen vill tydliggöra kommunens ansvar för att informera medborgarna om vilka utförare de kan välja mellan. Förändringar föreslås för både kommunallagen och skollagen. *Nämnden anser* att kommunen därigenom får en tydligare roll i att underlätta för sina medborgare att välja mellan utförare.

Utredningens argument för tydligare insyn bör leda till skyldighet för privata utförare att delta i uppföljning

Utredningen vill förtydliga vad kommunens möjlighet till insyn i fristående skolor innebär. Utredningen menar att medborgarna genom kommunen ska ges möjlighet till insyn så att de kan få information för t.ex. skolval. Samtidigt framgår att fristående skolor inte har någon skyldighet att delta i kommunens uppföljningar av kommunalt drivna skolor. Utredningen tydliggör inte vilken relevant information inför skolval som kan inhämtas genom insyn, men inte genom uppföljning. Nämnden har praktiska erfarenheter av att fristående skolor har avstått från att delta i kommungemensamma elevenkäter. Detta är enligt nämnden negativt både för medborgarnas möjlighet att jämföra skolor och kommunens utvärdering av de ersättningsmodeller som används för skolan.

Utredningen menar även att kommunen behöver insyn för att kunna planera den kommunalt utförda skolverksamheten, eftersom kommunen är ytterst ansvarig för att barn och ungdomar som är bosatta i kommunen får utbildning. Privata utförare bör enligt utredningen vara skyldiga att redovisa elevplatser och ”hur skolans verksamhet i stort utvecklas”. Frivillighet kan leda till att fristående skolor avstår från att lämna sådana uppgifter, vilket enligt utredningen påverkar kommunens möjligheter att planera sin egen skolverksamhet negativt. *Nämnden anser* att insynsrätten behöver vara utformad så att kommunen för sin planering kan bedöma om fristående skolor som ligger i kommunen har ekonomiska förutsättningar för att fortsätta med sin verksamhet. Nämnden menar att utredningens argument för varför fristående skolor ska vara skyldiga att medverka till insyn bör användas för att återinföra skyldigheten för fristående skolor att delta i kommunens egen uppföljning. På så sätt ges kommunen ett heltäckande underlag både för att fullgöra sin informationsskyldighet till medborgare om samtliga utförare och för sina ersättningsmodeller.

Program för kommunala angelägenheter som lämnas över till privata utförare tydliggör den lokala politiken

Utredningen föreslår att kommunen ska bli skyldig att upprätta ett program som innehåller mål och riktlinjer kring överlämnande av kommunala angelägenheter till privata utförare. *Nämnden anser* att detta på ett positivt sätt skulle tydliggöra för medborgare och utförare hur den lokala politiken kring driftformer och valfrihetssystem ser ut. Ett samlat program skulle underlätta för utförare att etablera sig, inte minst utförare som kan etablera sig inom flera politikområden samtidigt. I Uppsala har kommunen gjort det möjligt för privata utförare att etablera sig på en valfrihetsmarknad inom exempelvis sfi, arbetsmarknadsinsatser och kommunal vuxenutbildning. Detta kan leda till storsdriftsfördelar, ökad flexibilitet vid upp- och nedgång av antalet brukare och helhetslösningar där brukare kan erbjudas lösningar från flera håll samtidigt – även från andra beställare såsom arbetsförmedlingen.

Positivt med tydligare regler kring beställar-utförarorganisationen

Utredningen föreslår att kommunallagen anpassas för att underlätta för beställar-utförarorganisationer, exempelvis genom att kommunstyrelsen ges ökade befogenheter att styra och samordna verksamheten samt lösa tvister mellan nämnder. *Nämnden anser* att detta

visserligen kan inverka negativt på varje nämnds suveränitet, men är enligt nämnden en förutsättning för att kommuner ska kunna hantera komplexa samhällsproblem på ett kostnadseffektivt sätt.

Utredningen menar att det finns skäl att närmare reglera hur konkurrensneutralitet ska uppnås i en beställar-utförarorganisation. *Nämnden anser* att betydelsen av konkurrensneutralitet gäller för alla områden där kommunen har ansvaret som huvudman, oavsett om kommunen har en beställarutförarorganisation eller någon annan organisationsform. Risken för att självkostnadsprincipen ger kommunen konkurrensnedvridande fördelar i samband med upphandling bör enligt nämndens mening inte regleras i lag. Hur detta ska hanteras bör istället bli föremål för det program för kommunala angelägenheter som lämnas över till privata utförare som utredningen föreslår.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Mohamad Hassan
Ordförande

Handläggare
Kjell Holm

Datum
2013-09-24

Diarienummer
ALN-2013-0173.30

UPPSALA KOMMUNSTYRELSE	
Ink.	2013-09-27
Diarienummer	KSN 2013-0984
	00 Alabill. 10

ANKOM/STADSSTYRELSEN
2013-09-27
UPPSALA KOMMUN

Kommunstyrelsen

Remiss från Regeringskansliet Finansdepartementet gällande Betänkandet Privata utförare - Kontroll och insyn SOU 2013:53, d nr KSN-013-0984

Kommunstyrelsen hemställer om nämndens yttrande i rubricerat ärende. Nämnden har tagit del av finansdepartementets betänkande och har följande synpunkter att anföra.

Nämnden menar att merparten av de föreslagna förändringarna överensstämmer väl med de rutiner och arbetssätt som nämnden tillämpar redan idag. Betänkandets avsikt att modernisera kommunallagen för att den på ett bättre sätt ska återspegla förhållandet att en ökande andel kommunal verksamhet är konkurrensutsatt, är positivt utifrån den organisationsprincip som gäller för Uppsala kommun.

Tydliggörande av det kommunala huvudmannskapet

Nämnden ser det redan idag som mycket tydligt att det övergripande ansvaret för en verksamhet ligger kvar på nämndens ansvar även i situationer då en extern utförare tillhandahåller insatsen. Att detta tillstånd även tydliggörs i kommunallagen är enbart positivt.

Ett av fullmäktige antaget program med mål och riktlinjer för de kommunala angelägenheter som lämnas över till privata utförare

Nämnden ser det i grunden positivt att i en samlad form tydliggöra för medborgare och entreprenörer hur den lokala politiken angående upphandlingsfrågor är utformad. Ett påpekande bör dock göras angående den föreslagna lagtexten i 19 b § där begreppen "mål och riktlinjer" i alltför styrande grad reglerar relationen mellan fullmäktige och verksamhetsansvariga nämnder. Enligt den styrmodell som Uppsala kommun tillämpar formulerar såväl kommunfullmäktige som uppdragsnämnder mål och riktlinjer för de verksamheter som nämnderna ansvarar för.

Tydligare ansvar för uppföljning och kontroll av privata utförare

Att utredningen föreslår en uttrycklig skyldighet att kontrollera och följa upp verksamheter som bedrivs av externa utförare är positivt. Nämnden menar dock att den lagstadgade skyldigheten även ska innefatta kommunala enheter som bedriver verksamhet som är upphandlad enligt lag om offentlig upphandling, LOU eller lag om valfrihetssystem, LOV.

Gränsdragning mellan statlig tillsyn och kommunalt ansvar

Den alltmer utvecklade uppföljning som bedrivs av kommuner aktualiserar att gränsdragningen mellan kommuners uppföljning och statlig tillsyn tydliggörs. Som det påpekas i betänkandet blir dessa funktioner delvis överlappande. De övergripande principerna för ansvarsfördelning mellan kommun och stat bör dock vara oförändrade. Nämnden anser att betänkandet även bör belysa huruvida staten även bör utöva tillsyn över kommunernas uppföljningsverksamhet.

Bättre information till brukarna

Nämnden ställer sig positiv till lagstadgade krav på den information som nämnden tillhandahåller beträffande olika utförare till en viss kommunal tjänst. Nämnden vill betona att samma krav på information bör gälla oavsett om tjänsten är upphandlad enligt LOU eller LOV.

Att stärka allmänhetens insyn

Utredningens förslag om stärkt möjlighet till insyn kommer sannolikt att innebära krav på skärpt kravställande från nämndens sida. Nämnden vill dock betona medborgarperspektivet och vikten av att allmänheten tillförsäkras insyn i skattefinansierade verksamheter oavsett om dessa bedrivs av kommunala enheter eller externa utförare.

Nämnden vill i övrigt påpeka att det begrepp ”privata utförare” som betänkandet använder är ett olyckligt valt begrepp. Begreppet leder omedelbart tanken fel eftersom det per definition exkluderar tänkbara utförare inom ideell sektor, stiftelser eller religiösa samfund.

Äldrenämnden

Ebba Busch Thor
Ordförande

ORDFÖRANDE
NÄMNDEN FÖR HÄLSA OCH OMSORG

Handläggare
Kjell Holm

Datum
2013-09-23

Diarienummer
NHO-2013-0143.31

UPPSALA KOMMUNSTYRELSE	
Ink.	2013-09-25
Diarienummer	KSN 2013-0984
	00 Arkivbil. 9

Kommunstyrelsen

Yttrande över Remiss från Regeringskansliet Finansdepartementet gällande Betänkandet Privata utförare - Kontroll och insyn SOU 2013:53, d nr KSN-013-0984

Kommunstyrelsen hemställer om nämndens yttrande i rubricerat ärende. Nämnden har tagit del av finansdepartementets betänkande och har följande synpunkter att anföra.

Nämnden menar att merparten av de föreslagna förändringarna överensstämmer väl med de rutiner och arbetssätt som nämnden tillämpar redan idag. Betänkandets avsikt att modernisera kommunallagen för att den på ett bättre sätt ska återspegla förhållandet att en ökande andel kommunal verksamhet är konkurrensutsatt, är positivt utifrån den organisationsprincip som gäller för Uppsala kommun.

Tydliggörande av det kommunala huvudmannskapet

Nämnden ser det redan idag som mycket tydligt att det övergripande ansvaret för en verksamhet ligger kvar på nämndens ansvar även i situationer då en extern utförare tillhandahåller insatsen. Att detta tillstånd även tydliggörs i kommunallagen är enbart positivt.

Ett av fullmäktige antaget program med mål och riktlinjer för de kommunala angelägenheter som lämnas över till privata utförare

Nämnden ser det i grunden positivt att i en samlad form tydliggöra för medborgare och entreprenörer hur den lokala politiken angående upphandlingsfrågor är utformad. Ett påpekande bör dock göras angående den föreslagna lagtexten i 19 b § där begreppen "mål och riktlinjer" i alltför styrande grad reglerar relationen mellan fullmäktige och verksamhetsansvariga nämnder. Enligt den styrmodell som Uppsala kommun tillämpar formulerar såväl kommunfullmäktige som uppdragsnämnder mål och riktlinjer för de verksamheter som nämnderna ansvarar för.

Tydligare ansvar för uppföljning och kontroll av privata utförare

Att utredningen föreslår en uttrycklig skyldighet att kontrollera och följa upp verksamheter som bedrivs av externa utförare är positivt. Nämnden menar dock att den lagstadgade skyldigheten mycket väl även skulle kunna innefatta kommunala enheter som bedriver verksamhet som är upphandlad enligt lag om offentlig upphandling, LOU eller lag om valfrihetssystem, LOV.

Gränsdragning mellan statlig tillsyn och kommunalt ansvar

Den alltmer utvecklade uppföljning som bedrivs av kommuner aktualiserar att gränsdragningen mellan kommuners uppföljning och statlig tillsyn tydliggörs. Som det påpekas i betänkandet blir dessa funktioner delvis överlappande. De övergripande principerna för ansvarsfördelning mellan kommun och stat bör dock vara oförändrade.

Bättre information till brukarna

Nämnden ställer sig positiv till lagstadgade krav på den information som nämnden tillhandahåller beträffande olika utförare till en viss kommunal tjänst. Nämnden vill betona att samma krav på information bör gälla oavsett om tjänsten är upphandlad enligt LOU eller LOV.

Att stärka allmänhetens insyn

Utredningens förslag om stärkt möjlighet till insyn kommer sannolikt att innebära krav på skärpt kravställande från nämndens sida. Nämnden vill dock betona medborgarperspektivet och vikten av att allmänheten tillförsäkras insyn i skattefinansierade verksamheter oavsett om dessa bedrivs av kommunala enheter eller externa utförare.

Nämnden vill i övrigt påpeka att det begrepp "privata utförare" som betänkandet använder är ett olyckligt valt begrepp. Begreppet leder omedelbart tanken fel eftersom det per definition exkluderar tänkbara utförare inom ideell sektor, stiftelser eller religiösa samfund.

Nämnden för hälsa och omsorg

Stig Rådahl
Ordförande